

Acte de Graduació de la Facultat Ciències, 16 de setembre de 2022

Benvolguts i Benvolgudes,

Degà facultat de Ciències, vicerector de projectes estratègics i internacionalització, estudiants i estudiantes graduats, professors, professores, amics, amigues..

El mes d'agost, el petrolier OS35 va xocar amb un vaixell metaner a la badia d'Algesires causant un vessament de fuel a les platges de la Línia de la Concepción. Greenpeace ha denunciat que s'ha de posar límit a les operacions de bunkering, ja que "la badia d'Algesires és com una gasolinera *low cost* marítima on es carreguen milers de vaixells sense les condicions de seguretat necessàries i a un preu inferior ja que a Gibraltar no es paga la tarifa de residus Marpol"

La badia d'Algesires és un clar exemple de com, per desenvolupar econòmicament una zona i, en especial la regió Sud d'Espanya, es va malmetre la badia més bonica de la península. Les operacions de bunkering, el traspàs de fuel que fan els petroliers en alta mar, aboquen tones de productes tòxics, tot i la protecció mediambiental espanyola i de la roca de Gibraltar.

A la dècada dels anys 60, del segle XX, a Espanya es varen dur a terme uns plans expansionistes anomenats "Planes de Desarrollo". A la meua Facultat de Ciències Econòmiques, ens els explicava el professor Fabià Estapé qui a la vegada havia estat comissari adjunt del III Plan de Desarrollo amb el ministre Laureano Lopez Rodó. Entre brometa i brometa, tal com ho explica en el seu llibre "De tots colors", resulta que autoritzava totes les instal·lacions en les zones on s'havia d'industrialitzar.

Un d'aquests plans afectà la badia d'Algesires, al camp de Gibraltar, on s'hi instal·la la refinera CEPESA, una de les seves filials, PETRESA, una fàbrica d'acer, ACERINOX i una fàbrica de paper, CELUPAL. A banda, s'engrandí el port d'Algesires, convertint-se el més gran d'Espanya i la porta de la major part de les operacions del Mediterrani i de l'Atlàntic.

Aquests plans de desenvolupament anaven acompanyats de moltes deduccions fiscals i de la compra de terrenys a baix cost. Fruit d'aquesta política expansionista, Espanya va créixer durant la dècada dels 60 i la meitat dels anys 70, percentatges del 6 i 7% del PIB.

Gairebé tot el sector petroquímic va néixer en aquest període expansiu. A més de l'esmentada a San Roque-Gibraltar, les refineries de Puertollano (Ciudad Real), de La Corunya, de La Ràbida al pol químic de Huelva, de Castelló de la Plana, de Muzkiz a Bilbao, d'Escombreres a Cartagena i més endavant la refinera i el sector químic de Tarragona. Espanya es poblà de refineries, fins a tenir-ne actualment un total de deu. En el seu moment, hi havia capital espanyol, com el cas de CEPESA o el de Petronor. A Repsol, hi havia inicialment capital de l'Estat Espanyol amb l'INH, però mica en mica, fruit de les polítiques liberalitzadores, el capital estranger acabà essent majoritari, amb el que això significa, de control de poder, decisions d'inversió i de retorn del dividend, a banda dels regals que han rebut aquestes indústries del govern espanyol i que mai retornaran. El grup CEPESA, abans 100% de capital espanyol, ara és 100% de Mubadala Investment Company un holding del govern dels Emirats d'Abu Dabi.

Amb el potent sector petroquímic, es desenvolupà a Espanya un altre subsector químic i manufacturer, el del plàstic.

Es pot revertir aquest desori?. Segurament, de no haver estat en aquells anys de franquisme, d'atarquia i d'obscuritat, ni de bon tros s'haurien instal·lat tantes refineries, ni haurien tingut tantes facilitats econòmiques i hi hauria hagut més oposició veïnal i mediambiental.

A Algesires i a Gibraltar hi vaig ser l'any 1982. Aleshores encara quedava gent que recordava la badia amb nostàlgia, com un *locus amoenus*, un lloc idealitzat. La Industrialització de San Roque ho va malmetre tot i ara difícilment pot tornar a ser com era.

Aquest és només un exemple, però podríem entrar en cadascun dels sectors econòmics. Arreu hi intervé la química, arreu s'ha menystingut el medi ambient. S'ha prioritzat l'activitat econòmica esgotant els recursos naturals, esgotant el sòl, els terrenys de bellesa paisatgística. S'ha crescut utilitzant combustibles d'origen fòssil, com a recurs energètic, amb moltes disfuncions, sector a sector.

Entrem en un temps convuls, on es combinen diferents crisis: un procés de desglobalització, fruit d'una disrupció en els subministraments per una recomposició de les rutes comercials i d'un increment de costos a la regió asiàtica; una crisi energètica, on també intervé la geopolítica, sense temps a fer la transició energètica amb energies renovables; una crisi climàtica, havent passat anys menystenint l'opinió dels científics...

Les paraules del president francès Macron, augurant la fi de l'abundància, han estat un punt d'inflexió aquest estiu. La fi de l'abús de l'aigua gratuïta, de les matèries primeres a bon preu, del diner sense cost, de la despreocupació. En aquest discurs hi afegia els reptes de la democràcia, per la por als totalitarismes.

Tot està capgirat, l'únic que hi ha de bo en aquesta situació crítica és que ara si s'escolta l'opinió dels científics, encara que això no vol dir que se'ls faci cas.

Entrareu en la vida professional, en el sector químic, biotecnològic, o en el mediambiental i heu de tenir ben present tot el que heu après en aquesta facultat. Una època com la que ara vivim no te res de fàcil, però segur que serveix per posar en pràctica els vostres coneixements i la vostra vàlua.

Heu estat quatre anys en la facultat de Ciències, dos amb una pandèmia, amb molta dificultat. Espero i desitjo us hagi enfortit, ja que la societat està esperant el vostre talent i la vostra expertesa. Potser no en sou conscients de tot el que heu après, però sortiu amb un enorme bagatge, sobretot amb coneixement i criteri científic. Ara és el vostre moment, el de posar en pràctica tot el que heu après i fer-ho extensiu a la societat.

Amb el vostre coneixement podeu participar en les polítiques del vostre municipi, des de les plataformes de participació ciutadanes, hi podeu ajudar a comunicar i a divulgar la ciència. Amb el que sabeu, amb el que heu après en aquesta Universitat, podeu millorar el funcionament de qualsevol institució o empresa.

Preneu compromís social, però sobretot sigueu unes bones persones i uns bons professionals

Enhorabona per la vostra graduació. Enhorabona també als professors i professores que ho han fet possible. Des del Consell social de la UdG us desitgem una bona incorporació a la societat i esperem anar-vos veient, ampliant la vostra formació en aquesta Universitat.

Moltes gràcies

Assumpció Vila